

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

16 февруари 2023 година*

„Преюдициално запитване — Сектор на далекосъобщенията — Обработка на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот — Директива 2002/58 — Член 15, параграф 1 — Ограничаване на поверителността на електронните съобщения — Съдебен акт, с който се разрешава подслушването, записването и съхраняването на телефонни разговори на лица, заподозрени в извършването на тежко умишлено престъпление — Практика, при която актът се изготвя под формата на предварително съставен и без индивидуализирани мотиви бланков текст — Член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз — Задължение за мотивиране“

По дело C-349/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Специализиран наказателен съд (България) с акт от 3 юни 2021 г., постъпил в Съда на 4 юни 2021 г., в рамките на производство по дело

ХЯ,

ИП,

ДА,

ЗИ,

СС,

при участието на:

Специализирана прокуратура,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: К. Jürimäe, председател на състава, М. Safjan (докладчик), N. Piçarra, N. Jääskinen и М. Gavales, съдии,

генерален адвокат: А. М. Collins,

секретар: Р. Стефанова-Камишева, администратор,

* Език на производството: български.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 6 юли 2022 г.,

като има предвид становищата, представени:

за ИП, от Хр. Георгиев, адвокат,

за ДД, от В. Василев, адвокат,

за чешкото правителство, от О. Serdula, М. Smolek и J. Vlácil, в качеството на представители,

за ирландското правителство, от М. Browne, D. Fennelly, Barrister-at-Law, А. Joyce и М. Lane, в качеството на представители,

за Европейската комисия, от Цв. Георгиева, Н. Kranenborg, Р.-J. Loewenthal и F. Wilman, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 13 октомври 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63).
- 2 Запитването е отправено в рамките на наказателно производство, образувано срещу ХЯ, ИП, ДД, ЗИ и СС за участие в организирана престъпна група.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2002/58

- 3 Съображение 11 от Директива 2002/58 гласи:

„Както Директива 95/46/ЕО [на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10)], настоящата директива не се отнася до въпросите за защита на основните права и свободи свързани с дейности, които

не се управляват от законодателството на Общността. Затова тя не променя съществуващия баланс между правото на индивида на неприкосновеност на личния живот и възможността на държавите членки да предприемат мерки, съгласно член 15, параграф 1 от настоящата директива, необходими за защита на обществената сигурност, отбраната, сигурността на държавата (включително икономическото благополучие на държавата, когато дейностите се отнасят до въпроси по сигурността на държавата) и прилагане в изпълнение на наказателното право. Следователно, настоящата директива не засяга възможността на държавите членки да провеждат законно прихващане на електронни комуникации или да предприемат други мерки, ако е необходимо за някои от тези цели и в съответствие с Европейската конвенция за защита на човешките права и основните свободи[, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)], съгласно тълкуването на решенията на Европейския съд [по правата на човека]. Такива мерки трябва да бъдат уместни, строго пропорционални на предвидената цел и необходими в едно демократично общество, и следва да бъдат предмет на съответна защита в съответствие с [ЕКПЧ]“.

4 Член 2, първа алинея от тази директива предвижда:

„Освен ако не е предвидено друго, се прилагат дефинициите от Директива 95/46/ЕО и от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно [общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Рамкова директива) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 195)]“.

5 Член 5, параграф 1 от посочената директива гласи:

„Държавите членки гарантират конфиденциалност на съобщенията и свързания трафик на данни през публични комуникационни мрежи и публично достъпни електронни комуникационни услуги, чрез националното си законодателство. По-специално те забраняват слушане, записване, съхранение и други видове подслушване или наблюдение на съобщения и свързаните данни за трафика от страна на лица, различни от потребители без съгласието на заинтересованите потребители, с изключение на законно упълномощени да извършват това в съответствие с член 15 параграф 1. Настоящият параграф не пречи на техническото съхранение, което е необходимо за пренасяне на комуникация, без да противоречи на принципа за конфиденциалност“.

6 Член 15, параграф 1 от същата директива има следния текст:

„Държавите членки могат да приемат законодателни мерки, за да ограничат обхвата на правата и задълженията, предвидени в член 5, член 6, член 8, параграф 1, 2, 3, и 4 и член 9 от настоящата директива, когато такова ограничаване представлява необходима, подходяща и пропорционална мярка в рамките на демократично общество, за да гарантира национална сигурност (т.е. държавна сигурност), отбрана, обществена безопасност и превенцията, разследването, разкриването и преследването на криминални нарушения или неразрешено използване на електронна комуникационна система, както е посочено в член 13, параграф 1 от Директива 95/46/ЕО. В тази връзка, държавите членки могат, *inter alia*, да одобряват законодателни мерки, предвиждащи съхранението на данни за ограничен период, оправдани на основанията, изложени в настоящия параграф. Всички мерки, упоменати в настоящия параграф, трябва да бъдат в съответствие с общите принципи на законодателството на Общността, включително онези, упоменати в член 6, параграф 1 и 2 [ДЕС]“.

Регламент (ЕС) 2016/679

- 7 Съгласно член 4, точка 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1):

„За целите на настоящия регламент:

[...]

2) „обработване“ означава всяка операция или съвкупност от операции, извършвана с лични данни или набор от лични данни чрез автоматични или други средства като събиране, записване, организиране, структуриране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друг начин, по който данните стават достъпни, подреждане или комбинирани, ограничаване, изтриване или унищожаване;

[...]“.

- 8 Член 94, параграф 2 от този регламент предвижда:

„Позоваванията на отменената [Д]иректива [95/46/ЕО] се тълкуват като позовавания на настоящия регламент. Позоваванията на Работната група за защита на лицата при обработването на лични данни, създадена по силата на член 29 от Директива 95/46/ЕО, се тълкуват като позовавания на Европейския комитет по защита на личните данни, създаден с настоящия регламент“.

Българското право

- 9 Член 121, алинея 4 от българската конституция гласи, че „[а]ктовете на правораздаването се мотивират“.
- 10 Член 34 от Наказателно-процесуалния кодекс, в приложимата му към спора в главното производство редакция (наричан по-нататък „НПК“), гласи, че „[в]секи акт на съда трябва да съдържа [...] мотиви [...]“.
- 11 Член 172 от НПК гласи следното:

„(1) Органите на досъдебното производство могат да използват специални разузнавателни средства [...] които служат за документирани на дейността на контролираните лица [...]

(2) Специалните разузнавателни средства се използват, когато това се налага при разследването на тежки умишлени престъпления по глава първа, глава втора, раздели I, II, IV, V, VIII и IX, глава трета, раздел III, глава пета, раздели I—VII, глава шеста, раздели II—IV, глава осма, глава осма „а“, глава девета „а“, глава единадесета, раздели I—IV, глава дванадесета, глава тринадесета и глава четирнадесета, както и за престъпления по чл. 219, ал. 4, предложение второ, чл. 220, ал. 2, чл. 253, чл. 308, ал. 2, 3 и 5, изречение второ, чл. 321, чл. 321а, чл. 356к и 393 от особената част на Наказателния кодекс, ако съответните

обстоятелства не могат да бъдат установени по друг начин или установяването им е свързано с изключителни трудности“.

12 Съгласно член 173 от НПК:

„(1) За използване на специални разузнавателни средства по досъдебно производство се подава писмено мотивирано искане до съда от наблюдаващия прокурор. Преди подаване на искането наблюдаващият прокурор уведомява административния ръководител на съответната прокуратура.

(2) Искането трябва да съдържа:

1. информация за престъплението, за разследването на което се налага използването на специални разузнавателни средства;
2. описание на извършените до момента действия и резултатите от тях;
3. данни за лицата или обектите, спрямо които ще се прилагат специалните разузнавателни средства;
4. оперативните способности, които следва да се приложат;
5. срока, за който се иска ползването, и мотиви, които да обосновават продължителността му;
6. мотиви за невъзможността необходимите данни да бъдат събрани по друг начин или описание на изключителните трудности, с които е свързано събирането им“.

13 Член 174, алинеи 3 и 4 от НПК предвижда:

„(3) Разрешението за използване на специални разузнавателни средства по дела, подсъдни на специализирания наказателен съд, се дава предварително от неговия председател [...].

(4) Органът по ал. 1—3 се произнася с писмено мотивирано разпореждане [...].

14 Член 175 от НПК има следния текст:

„[...]

(3) Срокът за прилагане на специални разузнавателни средства е:

1. до двадесет дни в случаите на чл. 12, ал. 1, т. 4 от Закона за специалните разузнавателни средства;
2. до два месеца в останалите случаи.

(4) В случай на необходимост срокът по ал. 1 може да бъде продължен по реда на чл. 174:

1. до двадесет дни, но за не повече от шестдесет дни общо в случаите по ал. 3, т. 1;

2. за не повече от шест месеца общо в случаите по ал. 3, т. 2“.

- 15 Член 3, алинея 1 от Закона за специалните разузнавателни средства от 8 октомври 1997 г. (ДВ, бр. 95 от 21 октомври 1997 г., стр. 2), в приложимата му към спора в главното производство редакция (наричан по-нататък „ЗСРС“), гласи:

„Специалните разузнавателни средства се използват, когато това се налага за предотвратяване и разкриване на тежки умишлени престъпления по глава първа, глава втора, раздели I, II, IV, V, VIII и IX, глава трета, раздел III, глава пета, раздели I—VII, глава шеста, раздели II — IV, глава осма, глава осма „а“, глава девета „а“, глава единадесета, раздели I—IV, глава дванадесета, глава тринадесета и глава четиринадесета, както и за престъпления по чл. 219, ал. 4, предложение второ, чл. 220, ал. 2, чл. 253, чл. 308, ал. 2, 3 и 5, изречение второ, чл. 320, ал. 2, чл. 321, чл. 321а, чл. 356к и чл. 393 от особената част на Наказателния кодекс, когато необходимите данни не могат да бъдат събрани по друг начин или събирането им е свързано с изключителни трудности“.

- 16 Член 6 от ЗСРС предвижда:

„При подслушването — чрез използване на технически средства, слухово или по друг начин се усвоява [...] телефонна [...] комуникация на контролирани лица“.

- 17 Член 11 от ЗСРС има следния текст:

„При прилагането на оперативните способности се извършва документиране чрез [...] звукозаписване [...] върху материални носители“.

- 18 Член 12, алинея 1, точка 1 от ЗСРС гласи:

„Специалните разузнавателни средства се използват по отношение на лица, за които са получени данни и има основание да се предполага, че подготвят, извършват или са извършили тежко умишлено престъпление от изброените по чл. 3, ал. 1“.

- 19 Член 13, алинея 1 от ЗСРС гласи:

„Право да искат използване на специални разузнавателни средства и да използват събраните чрез тях данни и веществени доказателствени средства съобразно тяхната компетентност имат:

1. Главна дирекция „Национална полиция“, Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“, Главна дирекция „Гранична полиция“, дирекция „Вътрешна сигурност“, областните дирекции на Министерството на вътрешните работи, специализираните дирекции (с изключение на дирекция „Технически операции“), териториалните дирекции и самостоятелните териториални отдели на Държавна агенция „Национална сигурност“;
2. службите „Военно разузнаване“ и „Военна полиция“ към министъра на отбраната;
3. Държавна агенция „Разузнаване“.

20 Съгласно член 14, алинея 1, точка 7 от ЗСРС:

„За използване на специални разузнавателни средства се изготвя мотивирано писмено искане от съответния административен ръководител на органите по чл. 13, ал. 1 или от наблюдаващия прокурор, съответно от органа по чл. 13, ал. 3, а за дирекцията по чл. 13, ал. 1, т. 7 — от нейния директор, съдържащо [...] мотиви за невъзможността необходимите данни да бъдат събрани по друг начин или описание на изключителните трудности, с които е свързано събирането им“.

21 Член 15, алинея 1 от ЗСРС предвижда:

„Ръководителите на органите по чл. 13, ал. 1 или наблюдаващият прокурор, а за дирекцията по чл. 13, ал. 1, т. 7 — председателят на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, предоставят искането до председателя на Софийския градски съд [(България)], съответните окръжни или военни съдилища, на специализирания наказателен съд или до оправомощен от тях заместник-председател, които в срок до 48 часа дават писмено разрешение за използването на специални разузнавателни средства или отказват използването им, като мотивират актовете си“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

22 Между 10 април и 15 май 2017 г. Специализираната прокуратура (България) сезира председателя на Специализирания наказателен съд със седем искания за издаване на разрешение за използване на специални разузнавателни средства с цел подслушване и записване, и евентуално наблюдение и проследяване, на телефонните разговори на ИП, ДД, ЗИ и СС, четири лица, заподозрени че са извършили тежки престъпления (наричани по-нататък „исканията за подслушване на телефони“).

23 От акта за преюдициално запитване е видно, че всяко от тези искания за подслушване на телефони описва подробно, обстоятелствено и мотивирано предмета на искането, името и телефонния номер на съответното лице, връзката между този номер и това лице, събраните до момента доказателства и предполагаемата роля на лицето в престъпната дейност. Специално се мотивира нуждата от исканото подслушване на телефоните за събиране на доказателства за разследваната престъпна дейност и се посочват причините и условията, поради които тези данни не могат да бъдат събрани по друг начин.

24 В самия ден на подаването им председателят на Специализирания наказателен съд уважава всяко от тези искания и издава седем акта, с които се разрешава подслушване на телефони (наричани по-нататък „разрешенията за подслушване на телефони“).

25 Според Специализирания наказателен съд, който е запитващата юрисдикция, разрешенията за подслушване на телефони са с предварително съставен бланков текст, който е предназначен да обхване всички възможни хипотези на разрешение, и не съдържа, като се изключи срокът, за който се разрешава използването на специалните разузнавателни средства, съответните фактически и правни обстоятелства.

26 По-конкретно, в тези разрешения само се отбелязва, че изброените в тях законови норми са спазени, без да се посочват органът, подал исканията за подслушване на телефони, името и телефонният номер на всяко засегнато лице, конкретното престъпление или конкретните престъпления, визирани в член 172, алинея 2 от НПК и член 3, алинея 1 от ЗСРС, данните, даващи основание да се подозира извършването на едно или няколко от тези

престъпления, или пък категориите лица и обекти по член 12 от ЗСРС, за които се разрешава използването на специални разузнавателни средства. Освен това запитващата юрисдикция посочва, че в тези разрешения не са изложени аргументите на Специализираната прокуратура, сочещи в съответствие с член 172 от НПК и член 14 от ЗСРС невъзможността необходимите данни да бъдат събрани по друг начин освен с подслушване на телефони, нито се уточнява с оглед на член 175 от НПК дали става въпрос за първоначално определяне на срок или за продължаване на срок и въз основа на коя хипотеза и с какви доводи е определен съответният срок.

- 27 Въз основа на въпросните разрешения някои от водените от ИП, ДД, ЗИ и СС разговори са записани и съхранени в съответствие с член 11 от ЗСРС.
- 28 На 19 юни 2020 г. Специализираната прокуратура повдига обвинения срещу тези четири лица, както и срещу пето лице, ХЯ, че са участвали в организирана престъпна група, поставила си за користна цел неправомерно превеждане през границите на България на граждани на трети държави, неправомерното им подпомагане да преминават в страната, както и получаване и даване на подкупи във връзка с тази дейност. Трима от обвиняемите са служители на „Гранична полиция“ на Аерогара София.
- 29 Като съд по съществуващото на делото запитващата юрисдикция посочва, че съдържанието на записаните разговори е от пряко значение за установяване на основателността на обвиненията, повдигнати на ИП, ДД, ЗИ и СС.
- 30 Тя обяснява, че първо трябва да провери редовността на производството, в което са издадени разрешенията за подслушване на телефони. В този контекст би могло да се приеме, че фактът, че тези разрешения са под формата на предварително съставен и лишен от индивидуализирани мотиви бланков текст, не ѝ позволява да проследи конкретните мотиви на съда, издал въпросните разрешения. Би могло и да се приеме обаче, че като е уважил искането на Специализираната прокуратура, съдът, издал разрешенията за подслушване на телефони, е възприел напълно мотивите за тези искания и ги е направил свои.
- 31 Запитващата юрисдикция не се съмнява, че съдържанието се по-специално в разпоредбите на НПК и на ЗСРС национално законодателство относно подслушването на телефони е в съответствие с член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, но иска да установи дали е в съответствие с член 15, параграф 1, последно изречение от тази директива, тълкуван с оглед на съображение 11 от нея, национална практика като разглежданата в главното производство, съгласно която задължението за мотивиране на съдебния акт, с който се разрешава използването на специални разузнавателни средства вследствие на мотивирано искане на наказателните органи, е изпълнено, ако в този акт, изготвен под формата на предварително съставен и лишен от индивидуализирани мотиви бланков текст, просто се посочва, че са спазени изискванията, предвидени в цитираното в него законодателство.
- 32 По-конкретно тази юрисдикция подчертава, че съдебни актове като разрешенията за подслушване на телефони ограничават, що се отнася до съответните физически лица, правата и свободите, гарантирани с членове 7, 8 и 11 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Тя има съмнения и в съответствието на такава практика с правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47 от Хартата, и с принципа на пропорционалност като общ принцип на правото на Съюза.

- 33 При отрицателен отговор запитващата юрисдикция иска да установи дали правото на Съюза допуска национално законодателство, тълкувано в смисъл, че разрешените с немотивиран съдебен акт записи на телефонни разговори могат все пак да се използват като доказателства в наказателното производство.
- 34 При тези обстоятелства Специализираният наказателен съд решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Съответна ли е на чл. 15 ал. 1 вр. чл. 5 ал. 1 вр. съобр. 11 от Директива 2002/58 национална съдебна практика по наказателни производства, съобразно която при даване на разрешение за подслушване, записване и съхраняване на телефонни разговори на заподозрени, съдът се произнася с предварително съставен общ текст, в който само се твърди, че са спазени нормите на закона, без никаква индивидуализация?
- 2) При отрицателен отговор — ще противоречи ли на правото на Съюза, ако така се тълкува националният закон, че информацията, събрана след даване на такова разрешение, се ползва за нуждите на доказването на наказателното обвинение?“
- 35 С писмо от 5 август 2022 г. Софийски градски съд уведомява Съда, че вследствие на законодателно изменение, влязло в сила на 27 юли 2022 г., Специализираният наказателен съд е закрит и че считано от тази дата, някои от висящите пред същия наказателни дела, включително това по главното производство, преминават по компетентност на Софийски градски съд.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 36 Като начало следва да се припомни, че когато държавите членки прилагат на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 законодателни мерки, които дерогират закрепения в член 5, параграф 1 от тази директива принцип на поверителност на електронните съобщения, защитата на данните на съответните лица попада в приложното поле на посочената директива само доколкото въпросните мерки налагат на доставчиците на електронни съобщителни услуги задължения за обработване по смисъла на член 4, точка 2 от Регламент 2016/679, приложим съгласно член 2 от Директива 2002/58 във връзка с член 94, параграф 2 от този регламент (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2020 г., *La Quadrature du Net* и др., C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 96 и 104 и цитираната съдебна практика).
- 37 Съгласно последните разпоредби понятието „обработване“ включва в частност предоставянето, от страна на въпросните доставчици, на достъп до съобщенията и до данните или предаването на същите на компетентните органи (вж. в този смисъл и по аналогия решение от 6 октомври 2020 г., *Privacy International*, C-623/17, EU:C:2020:790, т. 39 —41 и цитираната съдебна практика).
- 38 Задача на запитващата юрисдикция е да провери дали използваните в случая по главното производство специални разузнавателни средства, и по-специално подслушването по член 6 от ЗСРС, са имали за последица налагането на съответните доставчици на такива задължения за обработване и дали съответно случаят по главното производство попада в

приложното поле на Директива 2002/58. Затова следва да се уточни, че Съдът ще отговори на първия въпрос само доколкото случаят по главното производство попада в приложното поле на тази директива, и в частност на член 15, параграф 1 от нея.

- 39 С оглед на тези предварителни уточнения следва да се приеме, че с първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална практика, съгласно която съдебните актове, с които се разрешава използването на специални разузнавателни средства вследствие на мотивирано искане на наказателните органи, се изготвят под формата на предварително съставен текст, който не съдържа индивидуализирани мотиви, а само посочва, наред със срока на действие на тези разрешения, че са спазени изискванията, предвидени в цитираното в тези актове законодателство.
- 40 Член 5, параграф 1 от тази директива прогласява принципа на поверителност на съобщенията и на свързаните данни за трафика през публични съобщителни мрежи и публично достъпни електронни съобщителни услуги. Този принцип се изразява в забрана за слушане, записване, съхраняване и други видове подслушване или наблюдение на съобщенията и свързаните данни за трафика, без съгласието на заинтересованите потребители, освен в хипотезите, предвидени в член 15, параграф 1 от посочената директива.
- 41 Съответно последният член предвижда, че държавите членки могат да приемат законодателни мерки за ограничаване на обхвата на предвидените в член 5 от същата директива права и задължения, по-специално когато такова ограничаване представлява необходима, подходяща и пропорционална мярка в рамките на демократично общество, за да се гарантират превенцията, разследването, разкриването и преследването на престъпления. В него се уточнява още, че всички тези законодателни мерки трябва да бъдат в съответствие с общите принципи на правото на Съюза, включително с правата, свободите и принципите, закрепени в Хартата.
- 42 В това отношение законодателните мерки, уреждащи достъпа на компетентните органи до данните по член 5, параграф 1 от Директива 2002/58, не е достатъчно просто да изискват този достъп да отговаря на преследваната с тях цел, а трябва да предвиждат също материалните и процесуалните условия за обработването на тези данни (вж. в този смисъл решение от 2 март 2021 г., Prokuratuur (Условия за достъп до данните за електронните съобщения), C-746/18, EU:C:2021:152, т. 49 и цитираната съдебна практика).
- 43 Както е видно от член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, който препраща към член 6, параграфи 1 и 2 ДЕС, такива мерки и условия трябва да са в съответствие с общите принципи на правото на Съюза, сред които е принципът на пропорционалност, и с основните права, гарантирани с Хартата (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др., C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 113 и цитираната съдебна практика).
- 44 По-конкретно, процесуалните условия, посочени в точка 42 от настоящото решение, трябва да са в съответствие с правото на справедлив съдебен процес, закрепено в член 47, втора алинея от Хартата, който, както е видно от разясненията относно този член, съответства на

член 6, параграф 1 от ЕКПЧ. Това право изисква всеки съдебен акт да е мотивиран (вж. в този смисъл решение от 6 септември 2012 г., Trade Agency, C-619/10, EU:C:2012:531, т. 52 и 53 и цитираната съдебна практика).

- 45 Следователно в хипотезите, когато приета на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 законодателна мярка предвижда, че ограничения на закрепения в член 5, параграф 1 от тази директива принцип на поверителност на електронните съобщения могат да се приемат посредством съдебни актове, държавите членки са длъжни по силата на посочения член 15, параграф 1, във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, да предвидят, че такива актове задължително се мотивират.
- 46 Всъщност, както посочва генералният адвокат в точка 38 от заключението си, правото на ефективен съдебен контрол, гарантирано с член 47 от Хартата, изисква засегнатото лице да може да се запознае с основанията на взетото спрямо него решение посредством прочита на решението, или чрез съобщаване на тези основания, което съответно да му позволи да защити правата си при възможно най-добрите условия и да реши, разполагайки с цялата необходима информация, дали да сезира с цел съдебен контрол съда, компетентен да провери законосъобразността на това решение (вж. по аналогия решение от 24 ноември 2020 г., Minister van Buitenlandse Zaken, C-225/19 и C-226/19, EU:C:2020:951, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 47 В случая от обясненията на запитващата юрисдикция следва, че съгласно приетите на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 национални законодателни мерки, и по-специално член 34 и член 174, алинея 4 от НПК, както и член 15, алинея 1 от ЗСРС, тълкувани във връзка с член 121, алинея 4 от Конституцията, всеки съдебен акт, с който се разрешава използването на специални разузнавателни средства, трябва да е мотивиран.
- 48 Първият въпрос обаче е поставен с оглед не на приетите на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58 законодателни разпоредби на НПК и на ЗСРС, а на прилагаща ги национална съдебна практика, съгласно която актовете, с които се разрешава използването на специални разузнавателни средства, се мотивират с предварително съставен бланков текст, който е предназначен да обхване всички възможни хипотези на разрешение, и не съдържа индивидуализирани мотиви. Такива актове се приемат в специфичен процесуален контекст.
- 49 Всъщност следва да се отбележи, че съгласно българското право актът, с който се разрешава използването на специални разузнавателни средства, се постановява след провеждането на производство, чиято цел е да позволи за лицето, за което има основания да се предполага, че подготвя, извършва или е извършило тежко умишлено престъпление, ефективно и бързо да се съберат данни, които не биха могли да бъдат събрани по друг начин освен чрез исканите специални разузнавателни средства или чието събиране би било свързано с изключителни трудности.
- 50 В рамките на посоченото производство органите, оправомощени по смисъла на член 173, алинеи 1 и 2 от НПК и член 13, алинея 1 от ЗСРС да искат използването на такива средства, трябва в съответствие с член 173, алинея 2 от НПК и член 14, алинея 1, точка 7 от ЗСРС писмено да подадат мотивирано и подробно искане до компетентния съд, като посочат разследваното престъпление, извършените при разследването действия и резултатите от тях, установъчните данни на визираните в искането лица или обекти,

оперативните способности, които следва да се приложат, предвиденият за наблюдението срок и мотивите, които обосновават продължителността му, както и причините, поради които използването на тези средства е наложително за разследването.

- 51 От правния режим на това производство се вижда, че съдът, който издава разрешението за използване на специални разузнавателни средства, се произнася въз основа на мотивирано и подробно искане, чието предвидено в закона съдържание трябва да му позволи да провери дали са предпоставките за даването на такова разрешение.
- 52 Съответно тази практика се вписва в рамките на законодателните мерки, приемани на основание член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, които предвиждат възможността за постановяване на мотивирани съдебни актове, имащи за последица ограничаването на закрепения в член 5, параграф 1 от тази директива принцип на поверителност на електронните съобщения и на данните за трафика. От тази гледна точка с нея следва да се приложи задължението за мотивиране, предвидено с тези законодателни мерки в съответствие с изискванията на член 47, втора алинея от Хартата, визиран в последното изречение на член 15, параграф 1 от посочената директива чрез препращането към член 6, параграфи 1 и 2 ДЕС.
- 53 В това отношение, след като в рамките на въпросното производство компетентният съд е проверил мотивите на подробно искане като посоченото в точка 50 от настоящото решение и при тази проверка е преценил, че това искане е обосновано, следва да се приеме, че подписвайки предварително съставен бланков текст, в който се посочва, че са спазени законовите изисквания, този съд е потвърдил мотивите на искането, като същевременно се е уверил, че са спазени законовите изисквания.
- 54 Всъщност, както посочва Европейската комисия в писменото си становище, би било изкуствено да се изисква разрешението за използване на специални разузнавателни средства да съдържа конкретни и подробни мотиви, когато в съответствие с националното законодателство искането, с оглед на което се дава това разрешение, вече съдържа такива мотиви.
- 55 За сметка на това, след като засегнатото лице бъде уведомено, че спрямо него са приложени специални разузнавателни средства, задължението за мотивиране по член 47, втора алинея от Хартата предполага това лице да е в състояние, в съответствие с припомнената в точка 46 от настоящото решение съдебна практика, да разбере мотивите, поради които е било разрешено използването на тези средства, за да може евентуално да оспори надлежно и ефективно това разрешение. Това изискване важи и за всеки съд, и в частност за решаващия делото по същество наказателен съд, който в зависимост от правомощията си трябва служебно или по искане на съответното лице да провери законосъобразно ли е въпросното разрешение.
- 56 Следователно запитващата юрисдикция ще трябва да провери дали при посочената в точка 39 от настоящото решение практика е гарантирано спазването на тази разпоредба от Хартата и на Директива 2002/58. За тази цел тя ще следва да провери дали както лицето, спрямо което са приложени специални разузнавателни средства, така и съдията, който проверява законосъобразно ли е разрешението за използване на тези средства, са в състояние да разберат мотивите за това разрешение.

- 57 Въпреки че тази проверка е от компетентността изключително на запитващата юрисдикция, Съдът все пак може при необходимост, произнасяйки се по преюдициално запитване, да даде пояснения с цел да насочи националната юрисдикция при нейното решение (решение от 5 май 2022 г., *Victorinox*, C-179/21, EU:C:2022:353, т. 49 и цитираната съдебна практика).
- 58 В това отношение, след като разрешението за използване на специални разузнавателни средства е издадено въз основа на мотивирано и подробно искане на компетентните национални органи, трябва да се провери, че лицата, посочени в точка 56 от настоящото решение, могат да имат достъп не само до разрешаващия акт, но и до искането на органа, който е поискал разрешението.
- 59 Освен това, за да бъде изпълнено задължението за мотивиране, което произтича от член 47, втора алинея от Хартата, трябва, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 41 от заключението си, същите тези лица да могат лесно и недвусмислено да разберат, чрез съвместен прочит на разрешението за използване на специални разузнавателни средства и придружаващото го мотивирано искане, точните причини, поради които е дадено това разрешение с оглед на фактическите и правните обстоятелства по конкретния случай в основата на искането, като от този съвместен прочит задължително трябва да личи и срокът на действие на разрешението.
- 60 Когато в разрешаващия акт просто се посочва, както е в случая, срокът на действие на разрешението и се твърди, че цитираните в него законови норми са спазени, от първостепенно значение е искането ясно да излага цялата необходима информация, за да могат както съответното лице, така и съдът, който трябва да провери законосъобразно ли е даденото разрешение, да разберат, че само въз основа на тази информация издалят разрешението съд, възприемайки съдържашите се в искането мотиви, е стигнал до извода, че са спазени всички законови изисквания.
- 61 Ако съвместният прочит на искането и на последващото разрешение не позволява лесно и еднозначно да се разберат мотивите за това разрешение, тогава би следвало да се констатира, че задължението за мотивиране, произтичащо от член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, тълкуван във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, не е изпълнено.
- 62 Следва също да се добави, че съгласно член 52, параграф 3 от Хартата съдържашите се в Хартата права имат същия смисъл и обхват като съответстващите им права, гарантирани с ЕКПЧ, което не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита.
- 63 В това отношение от практиката на Европейския съд по правата на човека следва, че посочването на мотиви, макар и кратки, представлява съществена гаранция срещу неправомерното наблюдение, тъй като само така може да се гарантира, че съдът правилно е преценил искането за разрешение и представените доказателства и действително е проверил дали исканото наблюдение представлява обоснована и пропорционална намеса в упражняването на гарантирано в член 8 от ЕКПЧ право на зачитане на личния и семейния живот. Европейският съд по правата на човека все пак признава, по повод на две присъди на Специализирания наказателен съд, че липсата на индивидуализирани мотиви не може автоматично да доведе до извода, че издалят разрешението съд не е преценил правилно искането (вж. в този смисъл решение на ЕСПЧ от 11 януари 2022 г., *Екимджиев и др. с/у България*, SE:ECHR:2022:0111JUD007007812, § 313 и 314 и цитираната съдебна практика).

- 64 Следва още да се уточни, че споменатото от запитващата юрисдикция решение на ЕСПЧ от 15 януари 2015 г., *Dragojević c/y Хърватия* (СЕ:ЕCHR:2015:0115JUD006895511), не поставя под въпрос съображенията, изложени в точки 58—61 от настоящото решение. Всъщност, за да стигне до извода, че член 8 от ЕКПЧ е бил нарушен, в това решение от 15 януари 2015 г. Европейският съд по правата на човека разглежда не въпроса дали съответното лице може чрез съвместен прочит на разрешаващите актове и на искането за наблюдение да разбере мотивите на съдия-следователя, а отделния въпрос дали е възможно последващо поправяне на липсата или непълнотата на мотивите на разрешаващите актове.
- 65 С оглед на изложените по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграф 1 от Директива 2002/58, във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална практика, съгласно която съдебните актове, с които се разрешава използването на специални разузнавателни средства вследствие на мотивирано и подробно искане на наказателните органи, се изготвят под формата на предварително съставен текст, който не съдържа индивидуализирани мотиви, а само посочва, наред със срока на действие на разрешението, че са спазени изискванията, предвидени в цитираното в тези актове законодателство, стига точните причини, поради които компетентният съд е преценил, че предвид фактическите и правните обстоятелства на конкретния случай законовите изисквания са спазени, да могат лесно и недвусмислено да бъдат изведени при съвместен прочит на акта и на искането за разрешение, като след издаването на разрешението искането трябва да е достъпно за лицето, спрямо което е било разрешено използването на специални разузнавателни средства.

По втория въпрос

- 66 Предвид дадения отговор на първия въпрос не следва да се отговаря на втория въпрос.

По съдебните разноски

- 67 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации), във връзка с член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз,

трябва да се тълкува в смисъл, че:

допуска национална практика, съгласно която съдебните актове, с които се разрешава използването на специални разузнавателни средства вследствие на мотивирано и подробно искане на наказателните органи, се изготвят под формата на предварително

съставен текст, който не съдържа индивидуализирани мотиви, а само посочва, наред със срока на действие на разрешението, че са спазени изискванията, предвидени в цитираното в тези актове законодателство, стига точните причини, поради които компетентният съд е преценил, че предвид фактическите и правните обстоятелства на конкретния случай законовите изисквания са спазени, да могат лесно и недвусмислено да бъдат изведени при съвместен прочит на акта и на искането за разрешение, като след издаването на разрешението искането трябва да е достъпно за лицето, спрямо което е било разрешено използването на специални разузнавателни средства.

Jürimäe

Safjan

Piçarra

Jääskinen

Gavalec

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 16 февруари 2023 година.

Секретар

A. Calot Escobar

Председател на състава

K. Jürimäe